

Μια νέα αφετηρία

ΔΗΜΗΤΡΑ ΚΩΤΟΥΛΑ, *Θα ήσουν παντελώς ανυπεράσπτος Ποιήματα της λευκής σελίδας*, εκδόσεις Πατάκι, σελ. 96

Του ΚΩΣΤΑ ΒΟΥΛΓΑΡΗ

Η μεγάλη, η συντριπτική (και ως εκ τούτου για τη λογοτεχνική συνθήκη ακυρωτική) πλειοψηφία των νεότερων ποιητών αναπαράγει απρόσκοπτα (ήτοι ανυποψίαστα) την ποιητική κοινή που εμπέδωσαν ως ύστατη μοντερνιστική επιβίωση εκείνοι του '70.

Η Δήμητρα Κωτούλα αφίσταται αυτής της πρακτικής, υπερβαίνει αυτόν τον ορίζοντα και, χωρίς φωνασκίες και δήθεν «προγραμματικές» υπερβολές, προσπαθεί να δημιουργήσει μια νέα αφετηρία. Και σε ποιο άλλο «περιβάλλον» θα μπορούσε να προστρέξει, όχι για να λάβει συνταγές αλλά για να αναπνεύσει μέσα του, παρά στην ιδρυτική στιγμή της νεοελληνικής ποίησης και εν γένει λογοτεχνίας, δηλαδή στον Διονύσιο Σολωμό.

Η πρώτη, και κύρια ενότιπη του βιβλίου επιγράφεται «Ποιήματα της λευκής σελίδας», δηλώνοντας με τον πλέον χαρακτηριστικό τρόπο πως ακριβώς προσέρχεται. Βεβαίως, αυτή η «λευκή σελίδα» θα μπορούσε να παραπέμψει στην «ποίηση ποιητικής», δηλαδή στην τόσο φθαρμένη, κατά τις μεταπολεμικές κυρίως δεκαετίες, κυκλοθυμική, ενδοποιητική συζήτηση περί της ποιήσεως, στην ουσία άλλοθι οκνηρίας και αδράνειας, ατολμίας των εγλωβισμένων στη βαριά οκιά της σφεριτικής ποιητικής.

Η Κωτούλα προσέρχεται στον Σολωμό ως επόμενη («απελπισμένος πως ύστερος ήλθε», έγραφε ο ίδιος ο Σολωμός, μεταφράζοντας έναν στίχο της *Ιλιάδας*). Η Κωτούλα δεν προσέρχεται λοιπόν στον Σολωμό ούτε σεβαστικά, ούτε νοσταλγικά, παρά μόνο ποιητικά, ως ήδη ποιήτρια. Φωτίζει την ιδρυτική του σημασία, νομιμοποιεί, σε εκείνου την αμχανία, τη δικιά της, εκείνη μπροστά στο απροσδιόριστο της ποίησης που πρόκειται να γράψει και να γραφεί, νομιμοποιεί τη διαρκή αναώτηση για το ορθό ή όχι των επιλογών της, για τη μορφή που αυτές θα έχουν, ήτοι για τις αισθητικές προϋποθέσεις τους και τα προτάγματά τους.

Το εντυπωσιακό στο βιβλίο της Κωτούλα είναι πως όλα αυτά γίνονται με γλώσσα απλή, με ρυθμό ήρεμο, σε χαμηλούς τόνους αλλά με αποφασιστική ροή, εν τέλει με μια *φυσικότητα*, που δείχνει όχι μόνο την πλήρη συνείδηση του χειρισμάτος της αλλά και την ωριμότητά της.

Προχωρώντας τη διαδικασία αναζήτησης/σύνθεσης μιας νέας αφετηρίας, διατρέχει υπαινικτικά τη διανυσμένη σε δύο αιώνες ποιητική διαδρομή, προσθέτοντας π.χ. έναν αδιόρατο διάλογο με τις αναρωτήσεις του Βύρωνα Λεοντάρη (χωρίς όμως το ιδεο-

κρατικό βάρος/βραχνά τους) ή, δι' εκείνου, επαναστρέφοντας με μια έκτακτη νότα υπόμνησης μιας άλλης, κορυφαίας στιγμής αμχανίας, που συνιστά το «Εμβατήριο πένθημο και κατακόρυφο» του Κ. Γ. Καρυωτάκη:

Υπάρχει μια ρωγμή στο ταβάνι/ Θα μπορούσα να συνεχίσω το ποίημα/ για λίγο ακόμα/ αλλά με εμποδίζει το μαύρο σ' αυτήν την πληγή.

Και αμέσως ο τόνος αλλάζει. Με ορμή σολωμικής καταγωγής και αγωγής, η ποιήτρια αρχίζει να ορίζει τα πράγματα μέσα στη λευκή σελίδα, αδιαφορώντας αν ακόμα παραμένει λευκή. Φθάνει να γίνει μέχρι και να καρωτακικά εριστική:

Πόσα γέλια προκάλεσε άραγε/ αυτή η σελίδα// Είσαι κι εσύ ένας/ απ' αυτούς που γέλασαν.

Μιλάει. Περιγράφει, αλλά και ονομάζει τα πράγματα του καιρού μας, του καιρού της, τώρα αντιστικτικά με τον Σολωμό:

Ακαθόριστα θολές στο χρώμα του νεκρού/ οι ιδέες λιποψυχούν επικίνδυνα.

Και έτσι φθάνει να συνομιλεί ανοιχτά με τον ευκλείη πρόγονο. Αποτινόντας φόρο τιμής στη μέθοδο εργασίας του:

Μην ξεχάσεις/ στο μίχτρονο/ ανάμεσα σε δύο ποιήματα/ να θυμηθείς/ τι ακριβώς σφείλεις/ να πράττεις και να μην πράττεις/ ως ποιητής.

Αλλά και διατυπώνοντας, επίσης ανοιχτά, το αίτημα του δικού της χειρισμάτος:

Υπάρχει μια λευκή σελίδα πάνω στο τραπέζι./ Ο Διονύσιος Σολωμός ένιωθε κίτλας την υγρασία της/ Εμείς;

Αυτή η ποιητική στάση της Δήμητρας Κωτούλα έρχεται να σταθεί δίπλα σε εκείνη του προηγούμενου Ηλία Λάγιου, αλλά και την ανάλογη του Γιώργου Μπλάνα, του Σπύρου Βρετιού, της Μαρίας Κούροπ, του Ευγένιου Αρανίτου, όχι ως συνέχειά τους αλλά ως μία ακόμη, νέα εκδοχή (μαζί με εκείνη του ομηλικού της Αλέξιου Μάινα, συνιστούν τις πλέον ελπιδοφόρες ποιητικές φωνές νεότερων, επειδή ακριβώς έχουν συνείδηση της ανάγκης επανίδρυσης του νεοελληνικού ποιητικού λόγου.

Τίποτα βέβαια δεν είναι δεδομένο και κατακτημένο. Η επανάληψη και η ευκολία, και κυρίως η «θεματογραφία» καρδοκούνη, να κατασπαράζουν την αναστοχαστική και ανατρεπτική της αδράνειας προσπάθειά τους, να τους οδηγήσουν, μαζί με κάποιους ακόμα, ενδιαφέροντες ομηλικούς τους, στη συμβατικότητα να γράφουν «ωραία ποιήματα», όπως εκείνα του τελευταίου, ήσσονος μέρους της συλλογής της Κωτούλα.

«Ωραία ποιήματα». Ε, και; Η ποίηση προχωρά ερήμην τους.